

LIIDU VÄLISASJADE
JA JULGEOLEKUPOLIITIKA
KÕRGE ESINDAJA

Brüssel, 8.4.2020
JOIN(2020) 11 final

**ÜHISTEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA
MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE**

Teatis ELi üleilmse tegevuse kohta seoses COVID-19ga

I. Sissejuhatus

Koroonaviiruse puhang on **muutunud ülemaailmseks pandeemiaks**. See on tapnud kümneid tuhandeid inimesi, räsitud elanikkonda, suurendanud vajadust sotsiaalkaitse järele, pitsitanud äritegevust ja tekitanud tarneahelates häireid. Selle tagajärjed on kaugeleulatuvad. Hiinast alguse saanud pandeemia on praeguseks levinud nii Euroopasse kui ka kogu maailma ning mõjutab sotsiaalset stabiilsust ja julgeolekut.

Viirus ei tee vahet inimestel ega tunne riigipiire. Seepärast **nõuab** see ajalooline kriis **kiiret, ulatuslikku ja koordineeritud üleilmset tegevust**, et kaitsta kõiki inimesi, päästa elusid ja võidelda majanduslike tagajärgedega. Nüüd on vaja rahvusvahelist **solidaarsust ja liidriks olemist**, mitte isolatsiooni; rahvusvahelise mõõtme lisamist, mitte selle vähendamist; läbipaistvust ja fakte ning väärinfoga võitlemist. Euroopa Liit (EL) on juba maailma suurima abiandja ja juhtiva majandusjõuna selles tegevuses esirinnas. Liit on juba võtnud meie partnerite toetamiseks mitmeid konkreetseid ja kiireid meetmeid.

EL teeb kõik endast oleneva, et võidelda koroonaviiruse kriisiga Euroopas. ELi huvides on ka näidata üles solidaarsust ülejäänud maailmaga. Euroopa jõulise ja üleilmse tegevusega kaitseme oma **põhiväärtusi** ja edendame samal ajal oma **strateegilisi huve**. Meie partnerite heaolu üle kogu maailma on oluline igale eurooplasele. Saame hoolitseda oma tervise ja ohutuse eest ainult siis, kui toetame ka teisi. Meie võitlus viiruse seljatamiseks ELi sees saab olla edukas üksnes siis, kui suudame selle seljatada üleilmselt. Seega on Euroopa tugevad partnerlused kogu maailmas veelgi olulisemad, et võidelda meid tabanud pandeemia ja selle tagajärgedega. Praegune geopoliitiline komisjon on valmis seda tööd juhtima.

EL toetab **rahvusvahelist koostööd ja mitmepoolseid lahendusi** selles kriisis. Võtame juhtrolli ÜRO, G20, G7, Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) ja rahvusvaheliste finantseerimisasutuste koordineerimistegevuses. EL toetab täielikult ÜRO peasekretäri jõupingutusi koordineerida ÜRO-ülest tegevust.

EL järgib oma tegevuses **Euroopa tiimi (Team Europe) lähenemisviisi**. Sellesse panustavad kõik ELi institutsioonid ja sinna koondatakse ELi liikmesriikide ja finantseerimisasutuste, eelkõige Euroopa Investeerimispanka (EIP) ning Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga (EBRD) vahendid. Koos töötades võib Euroopa tiim koguda sellise kriitilise massi, mis on jõukohane vaid vähestele.

Kooskõlas G20 kohtumisel kokku lepitud ja ÜRO edendatud lähenemisviisiga tegeleb EL **kriisi humanitaar-, tervise-, sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgedega**. See hõlmab nii lühiajalisi hädavajadusi kui ka pikemaajalist struktuurset mõju, eelkõige ühiskonnale ja majandusele, vähendades seeläbi destabiliseerumise ohtu. See tugedab nii valitsuste kui ka valitsusväliseid meetmeid.

ELi tegevust kohandatakse vastavalt olukorra muutumisele. Andsime Hiinale pandeemia puhkedes materiaalselt abi. Samamoodi keskendume nüüd **riikidele, mis kannatavad enim ja vajavad tervishoiutoetust**, näiteks Aafrika riigid, Euroopa naabruses asuvad, Lääne-Balkani, Lähis-Ida ja Põhja-Aafrika riigid, osa Aasia, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikidest. Keskendutakse kõige haavatavamatele inimestele, sealhulgas rändajatele, pagulastele, riigisisestele põgenikele ja neid vastuvõtivatele kogukondadele. See on ka näide probleemide lahendamisest koos Aafrikaga¹. Peaksime mõtlema kõigile, kes vajavad tervishoiuteenuseid ja kaitset.

Lisaks rahalisele toetusele ja muule koostööle kasutab EL kõiki oma **kaubandus- ja investeerimisvahendeid ning transpordisüsteemi**, et tagada pidev kaubavoog ja vältida pikaajalisi tarnehäireid, eelkõige elutähtsate meditsiinitorodete ja toiduainete puhul.

EL edendab ja kaitseb ka edaspidi **head valitsemistava, inimõigusi, õigusriigi põhimõtteid, soolist võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist, inimväärseid töötingimusi ning põhiväärtusi ja**

---

¹ Ühisteatis „Tervikliku Aafrika strateegia suunas“ (JOIN(2020) 4).

humanitaarpõhimõtteid. Pandeemia ohjamiseks vajalikud eri- ja erakorralised meetmed ei tohi viia avatud ja demokraatlike ühiskondade põhiväärtustest ja põhimõtetest taganemiseni. Lisaks peaksime koroonaviirust puudutavas ühises tegevuses vältima poliitilisi ja investeerimisotsuseid, mis teavad olemasolevaid kriise, näiteks elurikkuse kadumist ja kliimakatastroofe.

ELi tegevus on **faktipõhine ja läbipaistev** ning selle raames võideldakse väärinfo levitamise katsete vastu nii ELis kui ka väljaspool seda. Seda toetatakse koordineeritud teavituskampaaniatega, et anda teavet meie tegevuse ja partneritega tehtava koostöö kohta kriisi ajal. EL jätkab ka koostööd ülemaailmsete veebiplatvormidega, et hõlbustada juurdepääsu usaldusväärsele terviseeteabele, mida pakub näiteks Maailma Terviseorganisatsioon (WHO).

Nende eesmärkide saavutamiseks annab EL partnerriikidele kokku rohkem kui 15,6 miljardi euro eest **rahalist toetust.**

Need vahendid tulevad olemasolevatest välistegevuse vahenditest. Koos partneritega tagame, et oluline ELi rahastus, mis neile on juba eraldatud, suunatakse COVID-19 mõju leevendamisse, nagu teeme seda Euroopaski. Sel viisil on ELi meetmed kiired, kohandatud ja toimivad.

ELi üleilmses koroonaviirust puudutavas tegevuses võetakse arvesse strateegilisi eesmärke, mille EL on endale seadnud seoses keskkonna ja kliimaga, nagu need on sõnastatud **Euroopa rohelises kokkuleppes** ning **digitaalarengu tegevuskavas**, mis kehtivad täies ulatuses edasi. Tegelikult tugevdab nende eesmärkide nimel tehtav töö jõupingutusi, mis tehakse pandeemiaga seotud lühi- ja pikaajaliste probleemide lahendamiseks. Praegune kriis tuletab meelde, et **kestliku arengu tegevuskava 2030 ja Pariisi kokkuleppe täielik rakendamine** on jätkuvalt väga oluline, et aidata maailmal tulevasteks süsteemseteks šokkideks paremini valmis olla.

II. Euroopa tiim

Euroopa tiimi lähenemisviis peab tagama ühtse tegevusraamistiku kõigi Euroopa välismeetmete jaoks, millega toetatakse partnereid koroonakriisi lahendamisel. See on ühine strateegia, mille neli peamist sammast on järgmised.

1. **Euroopa tiimi prioriteedid:** meie ühine tegevus keskendub sellele, et i) reageerida hädaolukorras vahetule tervisekriisile ja sellest tulenevatele humanitaarvajadustele; ii) tugevdada tervishoiu-, vee- ja kanalisatsioonisüsteeme ning partnerite teadussuutlikkust pandeemiaga toimetulekuks ja parandada nende valmisolekut ning iii) tegeleda otseste sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgedega.
2. **Euroopa tiimi paketid:** koordineerime oma tegevust rakenduspartneritega, nagu EIP, EBRD, liikmesriikide arenguagentuurid ja tehnilise abi pakkujad ning rahvusvahelised finantseerimisasutused, et panna iga meie toetust vajava partnerriigi jaoks kokku sidus finantspakett. Selleks saavad ELi delegatsioonid rakendamiskorda ja -valikuid puudutavad suunised.
3. **Üleilmsel valmisolekut edendav Euroopa tiim:** toetame ülemaailmse valmisoleku järelevalvenõukogu (*Global Preparedness Monitoring Board*), kes on seadnud eesmärgiks koguda 7,5 miljardit eurot, korraldades selleks virtuaalse abistajate ürituse.
4. **Üleilmsel koordineerimist ja mitmepoolsust edendav Euroopa tiim:** kasutame ära ELi positsiooni ülemaailmse osaleja ja rahvusvahelise abisüsteemi olulise toetajana, et edendada koordineeritud ülemaailmsel tegevust, eelkõige G7, G20 ja ÜRO raames. ELi ja selle liikmesriikide panused esitatakse riigi, piirkonna ja ülemaailmsel tasandil, eelkõige G7, G20 ja ÜRO juhitava rahvusvahelise tegevuse raames, et edendada koordineerimist ja suurendada Euroopa toetuse nähtavust partnerriikides.

Siinkohal on komisjonil heameel partnerfinantsasutuste jõupingutuste üle pakkuda rahastamist kiiremini ja tõhusamalt, kasutades nn vastastikuseid sündikaate koroonaviirusele reageerimise kaasrahastamisel ja suurendades vastastikust usaldust üksteise hinnangute vastu.

II.1. Euroopa tiimi prioriteetidid

II.1.1. Kiireloomulised, lühikese perioodi hädaolukorrameetmed seoses tervisekriisi ja sellest tulenevate humanitaarvajadustega

Pandeemia süvendab humanitaarvajadusi. Pandeemia mõju tunnevad kõige teravamalt inimesed, kes juba kannatavad humanitaarkriiside ja konfliktide all, nagu rändajad, pagulased, riigisisised põgenikud ning naised, lapsed, eakad ja puuetega inimesed ning muud vähemused.

Selleks et maksimeerida hädaolukorrameetmete mõju, on oluline koordineerida tegevust ja teabevooge teiste rahastajate ja osalejatega, eelkõige ELi liikmesriikide, WHO ja teiste ÜRO asutustega, Rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumisega ning muude valitsusväliste organisatsioonidega.

Peamised väljakutsed

- Tegeleda isikukaitsevahendite, eelkõige maskide ja kinnaste kroonilise ülemaailmse puudusega, mis seab ohtu eelkõige eesliini tervishoiutöötajad ja päästeteenistused, ning puudustega biomeditsiiniliste jätmete käitlemisel.
- Tagada teenuste osutamise jätkumine konflikti all kannatavatele ja sunniviisiliselt ümberasustatud elanikele, pagulastele ja rändajatele, eelkõige laagrites ja sarnastes oludes elavatele inimestele, tihedalt asustatud piirkondades või raskesti ligipääsetavates kohtades, ning kohandada neid teenuseid vastavalt pandeemia kulgemisele.
- Jätkata kõige haavatavamate elanikkonnarühmade põhivajaduste rahuldamist, sealhulgas hädavajaliku toidu tarnimine, toitumisalane abi toiduga kindlustamata ja alatoitumuse all kannatavatele rühmadele, samuti põhiliste tervishoiuteenuste ning seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste valdkonnas.

Kuidas EL aitab neid väljakutseid lahendada?

- Toetame kohe üleilmseid pingutusi ja panustame WHO strateegilise valmisoleku ja reageerimise kavva, ÜRO poolt 25. märtsil 2020 ellu kutsutud ülemaailmse humanitaarabi kavva (eesmärk kokku 1,86 miljardit eurot) ning 26. märtsil tehtud Punase Risti ja Punase Poolkuu Liikumise üleskutsesse (eesmärk kokku 750 miljonit eurot).
- Anname viivitamata sihipärast toetust, et tegeleda mõjutatud riikides pandeemia humanitaartagajärgedega, eelkõige tervishoiu-, vee-, kanalisatsiooni- ja hügieeni- ning logistikasektoris.
- Suurendame isikukaitsevahendite ja meditsiiniseadmete kättesaadavust kogu maailmas, toetades tootmise suurendamist ja uuenduslike lahenduste leidmist Euroopas, et rahuldada Euroopa ja partnerriikide kiireloomulisi vajadusi.
- Korraldame kiiresti vajaminevate isikukaitsevahendite tarnimise partnerriikidesse, samuti mitterahalise abi andmise mõjutatud riikidele liidu elanikkonnakaitse mehhanismi kaudu (nt mitterahaline abi, mida anti Hiinale puhangu ajal ja seejärel mitmele Lääne-Balkani riigile).
- Anname tagatise ja likviidsusvahendeid kohalikele pankadele rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja Euroopa arengu rahastamise asutuste kaudu Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD) toel.
- Toetame üleilmseid jõupingutusi, et tagada piisav varustatus esmatarbekaupade, toidu ja veega ning võidelda ekspordipiirangute või muude moonutavate meetmete vastu põllumajanduslikus toidusektoris.
- Toetame partnerriike meditsiinijätmete nõuetekohasel märgistamisel, kogumisel, eraldamisel, ladustamisel, transportimisel, käitlemisel ja kõrvaldamisel, keskendudes uue koroonaviirusega seotud jätmevoogudele.

- Suurendame Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskuse (ECDC) toetust valmisoleku ja suutlikkuse parandamiseks. ECDC jagab juba koroonaviirust puudutavaid suuniseid ja hinnanguid Lääne-Balkani riikide ja Euroopa naabruses asuvate riikide valitsustega. Sama tuleks teha muude vahenditega, mida praegu ELis väljumisstrateegia osana välja töötatakse.
- Laiendame ELi Solidaarsusfondi² teematilist kohaldamisala. Fondi saavad kasutada ka liiduga ühinemise üle läbirääkimisi pidavad riigid, et hõlmata ulatuslikke kriisiolukordi, mis tulenevad rahvatervise ohtudest.
- Võtame kõik vajalikud meetmed tagamaks, et üleilmsed tarneahelad jääksid puutumata, et hõlbustada kaubandust, eelkõige hädavajalike meditsiinitarvete ja ravimite kaubandust.
- Kutsume Lääne-Balkani riike, kes on juba kinnitanud oma osalemissoovi, ühinema ELi ühishanke lepinguga, et nad saaksid osaleda ELi korraldatavates meditsiinivahendite ühistes hankemenetlustes.
- Laiendame Nakkushaiguste Euroopa kiirhoiatussüsteemi Lääne-Balkani riikidele, et hoiatusi ja meetmeid oleks võimalik kiiresti edastada.

Näiteid partnerriikidele antud ELi erakorralise toetuse kohta

Etiopias on EL võtnud kiiresti kasutusele **10 miljonit eurot**, et toetada koroonaviiruse puhangut käsitlevat valitsuse valmisoleku- ja reageerimiskava. Vahendid võetakse kasutusele 2016. aastal ellu kutsutud Etiopia tervishoiusektori eelarvetoetuse programmi kaudu. Programmi jaoks on kokku eraldatud 165 miljonit eurot. Lisarahustus aitab Etiopial suurendada selliste diagnostikalaborite arvu, millel on COVID-19 diagnoosimiseks vajalikud seadmed ja analüüsikomplektid, ning ravikeskuste arvu.

Nigeerias toetab EL **50 miljoni euroga** ÜRO Arenguprogrammi, et viia ellu ÜRO kava COVID-19-le reageerimiseks. Meetme eesmärk on tagada kinnitatud COVID-19 juhtude optimaalne ravi ja piirata haiguspuhangu edasist levikut kaasava ja riigisisese COVID-19-le reageerimise kaudu.

Lääne-Balkani riikides on EL juba eraldanud tervishoiusektori koheseks toetamiseks märkimisväärses ulatuses vahendeid – kokku **38 miljonit eurot** (4 miljonit eurot Albaaniale, 7 miljonit eurot Bosniale ja Hertsegoviinale, 5 miljonit eurot Kosovole³, 3 miljonit eurot Montenegrole ja 4 miljonit eurot Põhja-Makedooniale ning 15 miljonit eurot Serbiale). ELi toetus hõlmab elupäästvaid meditsiiniseadmeid, sealhulgas intensiivraviseadmed, haiglavoodeid, täisvarustusega kiirabiautosid, sadu hingamisaparaate, mobiilseid digiröntgenaparaate, kümneid tuhandeid testikomplekte ja suures koguses isikukaitsevahendeid.

Türgi pagulasrahastu raames on hangitud väikesemahulisi tervishoiutaristuid ja -seadmeid kokku **90 miljoni euro** eest.

Idapartnerluse riikides on EL võtnud tervishoiusektori esmavajaduste rahuldamiseks kasutusele erakorralise toetuse paketi, mille väärtus on üle **30 miljoni euro**. **Armeenias** saab tänu Euroopa Liidu toetusele humanitaarabi pakette üle 3 000 haavatava leibkonna, sealhulgas eakad ning puuetega inimesed ja suurpered Şiraki, Tavuşi ja Lori maakonnas. **Ukrainas** on EL tarninud

² COM(2020) 114 final: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse nõukogu määrust (EU) nr 2012/2002, et anda finantsabi liikmesriikidele ja ELiga ühinemisläbirääkimisi pidavatele riikidele, keda ulatuslik rahvatervise hädaolukord tõsiselt mõjutab.

³ Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

Donetski oblasti erakorralise arstiabi keskusele varustust, sealhulgas 100 isikukaitsevahendite komplekti ja rohkem kui 70 liitrit kõrge kontsentratsiooniga antiseptilist vedelikku.

Lõunanaabruses rajatakse ELi toetusel haiglatesse triaazi- ja isolatsiooniruumed, koolitatakse sotsiaalse arengu keskuste töötajaid ja korraldatakse kohalikke teavituskampaaniaid. Hangitud on 3 500 kaitse- ja hingamismaski.

Kariibi mere piirkonnas on EL loonud piirkondliku toetuse Kariibi mere piirkonna rahvatervise agentuurile CARPHA kokku summas 8 miljonit eurot, et katta sealsete riikide kõige pakilisemad vajadused haiguspuhangute ohjamise operatsioonide toetamiseks. See hõlmab kaitsematerjali, analüüsireagente, laborimaterjali, ravi/vaktsiine ning toetust tervishoiutöötajate arvu suurendamiseks.

Venezuelas ja selle piirkonna riikides toetab EL Pan-Ameerika Terviseorganisatsiooni ning rahvusvahelise Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltside Föderatsiooni meetmeid, mis aitavad tõkestada COVID-19 levikut ja valmistada ette sellele reageerimist (kokku 9 miljonit eurot). See hõlmab põhiliste tervishoiuteenuste kättesaadavuse parandamist ning nõuetekohaste sanitaaringimuste ja hügieeni tagamise hõlbustamist haavatavate elanikkonnarühmade, sealhulgas pagulaste jaoks.

Rahaline toetus: 502 miljonit eurot

II.1.2. Toetus teadussuutlikkuse ning tervishoiu- ja veesüsteemide tugevdamiseks

Viiruse leviku vastu võitlemine eeldab hügieeni parandamist ja tervishoiusüsteemide säilenõtkuse suurendamist kogu maailmas. Mõnes partnerriigis on olukord eriti keeruline, sest juurdepääs veele on piiratud ja tervishoiusüsteemid juba niigi nõrgad. EL järgib tõenditel põhinevat strateegiat, mis on läbi proovitud varasemates tervisekriisides, näiteks Ebola ja Zika viiruse puhangutes, kus tervishoiusüsteemi toetus kõige haavatavamatele riikidele, piirkondlik koostöö, järelevalve ning uute diagnostikameetodite ja vaktsiinide väljatöötamine panid viimaks puhangutele piiri. Sel eesmärgil pannakse suurt rõhku teadusuuringutele ja innovatsioonile.

Peamised väljakutsed

- Toetada piiratud ressursidega riike leviku tõkestamise ja ravialastes jõupingutustes. Tugevdada tervishoiu- ja sotsiaalkaitstesüsteeme, et tagada kestlik valmidus riskide vähendamiseks, järelevalveks ja tegevuse juhtimiseks.
- Tagada võimalus kasutada kätepesukohti ja seepi ning heade vee-, kanalisatsiooni- ja hügieenitavade järgimine kogukondades, kodudes, koolides, turgudel ja eelkõige tervishoiuasutustes, et aidata vältida ülekandumist.
- Kiirendada teadusuuringuid, et töötada välja tõhusad raviviisid, vaktsiinid, ravivahendid ja diagnoosimeetodid ning tagada nende üldine kättesaadavus taskukohaste hindadega.
- Tagada tervishoiutöötajatele kaitsevahendite kättesaadavus, sealhulgas üleilmsete tarneahelate taastamise kaudu.

Kuidas EL aitab neid väljakutseid lahendada?

- Toetame partnerriike vastupidavate ja reageerimisvõimeliste tervishoiu- ja sotsiaalkaitstesüsteemide loomisel ning rahvusvaheliste tervise-eeskirjade rakendamisel.
- Võtame olemasolevates ELi terviseprogrammides kasutusele rohkem ressursse ja keskendume nendega sellele, et aidata partnerriikidel tervishoiutöötajaid kaitsta, juurde saada ja motiveerida.
- Toetame valitsuste jõupingutusi elanikkonna teavitamisel ja teadlikkuse suurendamisel põhilistest kaitsemeetmetest ja hügieeni hoidmisest, et hoida ära koroonaviiruse levik.

- Oleme selliste ülemaailmsete algatuste nagu ülemaailmne AIDSi, tuberkuloosi ja malaaria vastu võitlemise fond, GAVI (ülemaailmne vaktsineerimise ja immuniseerimise liit) ning ülemaailmne rahastamisvahend raames toetuste andmisel paindlikud, tagades samas elutähtsate tervishoiuprogrammidega jätkamise.
- Toetame diagnostika, ravi ja ennetamise edasisi teadusuuringuid; kui vaktsiin on leitud, siis toetame selle kiirkorras heakskiitmist ja subsideerimist ning selle tarnimist haavatavatesse riikidesse.
- Toetame nii ekspertide koolitamist kui ka epidemioloogilist järelevalvet, mobiilsete laborite ja muude mobiilsete lahenduste juurutamist ja kasutamist.
- Tugevdame piirkondlikke terviseohutuse organisatsioone Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna riikides, näiteks Pasteuri Instituuti Senegalis.
- Kaasame Lääne-Balkani kandidaatriigid ELi terviseohutuse komiteesse, tagades tehnilise abi, kriisiohje protokollid ja suunised ning jagades eksperdiarvamusi ja kaaludes, kuidas potentsiaalseid kandidaate kõige paremini nende meetmetega siduda.
- Toetame erakorralist meditsiiniabi pakkuvate ning põhilisi tervishoiuteenuseid ja -taristuid toetavate ELi usaldusfondide ning stabiilsuse ja rahu edendamise rahastamisvahendi kaudu rändajate, pagulaste ja ümberasustatud isikute ja vastuvõtivate kogukondade võrdset juurdepääsu tervishoiusüsteemile.
- Edendame teadlaste vahelist andmevahetust ning hõlbustame avatud juurdepääsu ja avatud teaduse kaudu juurdepääsu tulemustele ja tõenditele, et need kajastuksid poliitilises ja kliinilises praktikas.
- Hoogustame ELi liikmesriikide ja kolmandate riikidega üleilmseks tervishoiualaseks partnerluseks valmistumist. Praegu Sahara-taguse Aafrika keskse Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerluse (EDCTP) vahendeid võiks suurendada, et seda partnerlust oleks võimalik laiendada Vahemere lõunapiirkonna riikidesse.
- Suuname olemasolevad mitmepoolsed platvormid (näiteks epideemiaks valmisoleku innovatsiooni koalitsioon (CEPI)) ümber vaktsiine välja töötama ning laseme nakkushaigusteks valmisoleku teadusuuringute ülemaailmsel koostöövõrgustikul (GlopiD-R) keskenduda valmisolekule.

Näiteid selle kohta, kuidas EL toetab oma partnerite tervishoiusektorit

Sudaanis töötab EL selle nimel, et tagada juurdepääs puhtale veele ja hügieenile ning suurendada teadlikkust viirusest, ning see on osa humanitaarprojektidest, mille kogumaksumus ulatub **10 miljoni euroni**.

Komisjon allkirjastas Haiguste Ennetamise ja Tõrje Euroopa Keskusega (ECDC) ELi uue terviseohutuse algatuse summas 9 miljonit eurot. Sellega on juba alustatud ja see hõlmab kõiki 23 **Euroopa naabruses asuvat või laienemisprotsessis osalevat riiki** ning sellega keskendutakse valmisolekule ja meditsiinilisele suutlikkusele puhangu ja selle arvukate tagajärgedega toimetulekul.

Iraanis eraldab EL **6 miljonit eurot** tervishoiusektori tugevdamiseks, ostes hädavajalikke ravimeid, koolitades hädavajalikke tervishoiutöötajaid ning korraldades isikliku hügieeni ja sanitaaringimuste kohta teadlikkuse suurendamise kampaaniaid. Samuti rahastame Iraanis elavate kõige haavatavamate Afganistani pagulaste paremat juurdepääsu põhiteenustele.

Rahaline toetus: 2 858 miljonit eurot.

II.1.3. Sotsiaalsete ja majanduslike tagajärgede leevendamine

Prægusel enneolematul tervisekriisil on tõenäoliselt kahjulik majanduslik ja sotsiaalne mõju: sellega tuleb kiiremas korras tegeleda, et destabiliseerumist ära hoida. Selleks on vaja meetmeid mitmes valdkonnas: puhvrid võimaliku makromajandusliku mõju leevendamiseks, asjakohane toetus finantsvahendajatele, mitmesugused rahastamisvõimalused avalikule ja erasektorile. See hõlmab ka tööjõule ja sissetulekuta leibkondadele kaitseraamistiku tagamist.

Peamised väljakutsed

- Leevendada kogu maailmas pandeemiast põhjustatud tõsiseid majandusprobleeme ja võidelda paljudes partnerriikides majanduslangusega. Paljudes riikides väheneb majandustegevus, suureneb järsult töötus ja vaesus. See võib avaldada survet riigi rahandusele, suurendada sotsiaalseid pingeid ja mõnes olukorras ka vägivalda.
- Lahendada praegusest kriisist tingitud täiendavad finants- ja likviidsusprobleemid. Mitmed arenguriigid ja tärkava turumajandusega riigid peavad kriisiga toime tulema olukorras, kus neil on suur võlakooormus ja piiratud poliitiline tegutsemisruum. Teiste seas kannatavad kõige enam riigid, mis sõltuvad turismist või rahasaadetistest, samuti tarneahela alguses olevad või toorainete ekspordist sõltuvad riigid.
- Toetada majandusliku ja sotsiaalse stabiliseerimise ning sotsiaalkaitse meetmeid, näiteks maksude ja sotsiaalmaksete tasumise ajutist edasilükkamist või nendest loobumist, soodsaid rahastamistingimusi majandustegevuses osalejatele ning otsest rahalist toetust töötajatele (sh palgatoetusena) ja mõjutatud leibkondadele, pöörates erilist tähelepanu noortele. Kõik see tingib suuremad sotsiaalkulutused. Majandustegevuses osalejad võivad vajada taskukohase hinnaga krediiti ja neil võib olla vaja laenumakseid ajatada.
- Toetada võrgustiku suutlikkuse suurendamise meetmeid, sealhulgas lühiajalisi meetmeid, et hõlbustada kaugtööd, -õpet ja -suhtlust ning juurdepääsu täpsele teabele.
- Tagada, et ettevõtjad on taas võimelised rahastama pikaajalisi investeeringuid, millega majandused saaksid taastuda keskkonnasäästlikul ja kaasaval viisil.
- Tagada inimõiguste, sealhulgas tööõiguste, ja demokraatia austamine, pöörates erilist tähelepanu haridusele ning naiste, tütarlaste ja kõige haavatavamate isikute olukorrale.

Kuidas EL aitab neid väljakutseid lahendada?

- Kaitseme töötajaid nende töökohal, edendame kaasavaid meetmeid, millega parandatakse tervishoiuteenuste kättesaadavust ja nende kvaliteeti ning inimväärset tööd üldiselt. Nende meetmetega hoitakse muu hulgas ära diskrimineerimist ja sotsiaalset tõrjutust.
- Võtame selliste Lääne-Balkani riikide ja Euroopa naabruses asuvate riikide jaoks, kellel on maksebilansikriis, lisaks Rahvusvahelise Valuutafondi (IMF) toetusele kasutusele makromajandusliku finantsabi rahastamisvahendi. Makromajanduslik finantsabi võib toetada makromajanduslikku stabiilsust ja luua vajalikku majanduslikku reageerimist võimaldavat poliitilist ruumi.
- Toetame ajutiselt tehnilise abi, otsese eelarvetoetuse ja vajaduse korral sooduskrediidi kaudu ning Maailmapanga ja IMFi sekkumisi täiendades riikide valitsusi selliste fiskaal-, raha-, sotsiaal- ja rahvatervise poliitika reformide vastuvõtmisel, millega muu hulgas seatakse prioriteediks avaliku sektori kulutused sotsiaal-majanduslikule arengule ja vaesuse vähendamisele.
- Toetame ajutiselt tehnilise abi või tagatiste kaudu selliseid finantsvahendajaid nagu riiklikud pangad ja järelevalve-/reguleerivad asutused soodsamate rahastamisstrateegiatega ja õigusraamistike vastuvõtmisel ning sooduskrediidile juurdepääsu parandamisel.
- Toetame erasektorit – eelkõige väikesi ja keskmise suurusega ettevõtjaid (VKEd) ja füüsilisest isikust ettevõtjaid – tagatiste, likviidsuse pakkumise ja erasektorile antava tehnilise

abiga. Toetame kohalikke panku rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja Euroopa arengu rahastamise asutuste kaudu, et nad saaksid parema juurdepääsu likviidsustoetusele, käibekapitalile ja kaubanduse rahastamisele; suuname lisaks EFSD tagatise ümber mikroettevõtjatele ja VKEdele antavate laenudega seotud lühiajaliseks riskijagamiseks. Komisjon tervitab pangandussektori koordineerimisalgatuse (nn Viini algatus) taas käimalükkamist, millega aidatakse pankadel jätkata aktiivset osalemist ELi ja partnerriikide majanduse rahastamises.

- Anname avalikule sektorile EIP laene, eelkõige tervishoiuseadmete ja -varustuse jaoks.
- Teeme koostööd rahvusvaheliste organisatsioonide, partnerriikide ja Euroopa erasektoriga, et luua strateegilistes sektorites tugevad ja vastupidavad väärtusahelad ning tagada kestlikkuse, töötaja õiguste ja ettevõtja sotsiaalse vastutuse kriteeriumide järgimine kogu väärtusahela ulatuses nõudluse vähenemisest hoolimata ja ka siis, kui majandus elavneb.
- Edendame (mitmepoolsete finantseerimisasutuste, eelkõige IMFi kaalutavaid) võlakergenduse vorme, eriti riikides, mida mõjutab koroonaviirusest tingitud majanduslangus.
- Toetame õppetöö jätkumist kõigil haridustasemetel.
- Hoiame üleval poliitilist dialoogi, pakkudes eelarvetoetust ja tehnilist abi inimõiguste ja demokraatia toetamise poliitika reformimiseks ning otsetoetusi kodanikuühiskonnale.
- Jätkame kõigi (nii kohe kui ka pikemas perspektiivis) vajalike meetmete võtmist, et tagada üleilmsete tarneahelate ja transpordikoridoride säilimine; tagame, et koroonaviiruse leviku vastu võitlemise meetmed, mis mõjutavad kaupade ja tööjõu liikumist, jäävad sihipäraseks, proportsionaalseks, läbipaistvaks ja ajutiseks, nagu ELi ajutise ekspordiloo meetme puhul; arvestame teiste riikide hädaabivarustuse ja humanitaarabi vajadustega. ELi ajutise ekspordiloo süsteem näeb sõnaselgelt ette humanitaarabi andmise kui ühe põhjuse, mille alusel võivad liikmesriigid ekspordilubasid anda.

Näiteid taastumistoetuste kohta

Sierra Leones eraldatakse COVID-19 majanduslike tagajärgede leevendamiseks 34,7 miljonit eurot järgmiselt: eelarvetoetuse kaudu antava 25 miljoni euroga tugevdatakse makromajanduslikku vastupanuvõimet ja stabiilsust ning riiklikku reageerimiskava; 5,2 miljonit eurot eraldatakse rahaülekannete programmile, mis võimaldab komisjonil kaitsta Maailmapanga kaudu kõige haavatavamate elanikkonnarühmade sissetulekuid; lisaks toetab komisjon 4,5 miljoni euro suuruse paketi põllumajandussektorit, et edendada kohalikku toidutootmist.

Lääne-Balkani riikides on EL alates kriisi algusest eraldanud sotsiaal-majanduslikuks taastumiseks märkimisväärset ulatuses toetust, kokku **374,5 miljonit eurot** (46,5 miljonit eurot Albaaniale, 73,5 miljonit eurot Bosniale ja Hertsegoviinale, 63 miljonit eurot Kosovole, 50 miljonit eurot Montenegrole, 63 miljonit eurot Põhja-Makedooniale ja 78,5 miljonit eurot Serbiale). See aitab leevendada puhangu sotsiaal-majanduslikku mõju, eelkõige kõige enam kannatanud ettevõtjate, sealhulgas turismi- ja transpordisektoris tegutsevate ettevõtjate jaoks.

Jordaania ja Liibanoni jaoks on vastu võetud 240 miljoni euro suurune pakett, et toetada haavatavaid kohalikke leibkondi ja Süüria pagulasi.

Rahaline toetus: 12 281 miljonit eurot.

II.2. Euroopa tiimi pakett

EL ja selle liikmesriigid annavad oma panuse Euroopa tiimi paketti, et toetada partnerriike koroonakriisiga toimetulemiseks terviklike meetmete võtmisel. ELi eelarvest saadav toetus on esitatud järgmises tabelis:

II.1	Ühised prioriteetsed tegevussuunad	ELi panus Euroopa tiimi paketti (miljonites eurodes)
II.1.1	Toetus humanitaarvajadustega seotud kiireloomulistele lühikese perioodi hädaolukorrameetmetele	502
II.1.2	Toetus tervishoiusüsteemide tugevdamiseks	2 858
II.1.3	Majanduslikud ja sotsiaalsed tagajärjed	12 281
KOKKU		15 641

See panus põhineb olemasolevatel vahenditel ja mehhanismidel, mille kaudu saada kiireid ja käegakatsutavaid tulemusi. Eelkõige on see nii piirkondlike segarahastamisplatvormide või ELi tagatisvahenditega, nimelt EFSD ja EIP välislaenu andmise volitusega. Samuti on kavas kiirendada IMFi kiire abi täiendusena makromajandusliku finantsabi andmist Lääne-Balkani riikidele ja Euroopa naabruses asuvatele riikidele.

II.3. Üleilmset valmisolekut edendav Euroopa tiim

Praegusest kriisist väljumiseks on esmatähtis võtta kiiresti kasutusele tõhus diagnostika, vaktsiin ja ravi. Ilma nendeta on iga riik maailmas endiselt haavatav. Seetõttu paneb EL seljad kokku partneritega kogu maailmas, et korraldada virtuaalne abistajate üritus eesmärgiga katta ülemaailmse valmisoleku järelevalvenõukogu tuvastatud rahastamispuudujääk ja jõuda 7,5 miljardi euro suuruse rahastuseni, mida on vaja selleks, et:

- töötada kiiresti ja laialdaselt rakendatavana välja koroonaviiruse kiirdiagnostika, ravi ja vaktsiinid;
- tagada piisav isikukaitsevahendite tarne tervishoiutöötajatele;
- toetada WHOd kõige haavatavamate riikide suhtes jõupingutuste koordineerimisel ja prioriseerimisel.

Lisaks rahastamislubadustele püüavad EL ja partnerid saavutada selle, et võetaks kõrgetasemeline poliitiline kohustus tagada võrdne juurdepääs praeguse pandeemia vastu võitlemiseks loodud toodetele.

II.4. Üleilmset koordineerimist ja mitmepoolsust edendav Euroopa tiim

EL edendab ja juhib koordineeritud reageerimist mitmepoolsel tasandil, tagades koordineerimise eelkõige koostöös ÜRO, rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ning G7 ja G20ga. EL ja selle liikmesriigid jätkavad samuti Aafrika Liiduga uuendatud Aafrika strateegia väljatöötamiseks tehtavat tööd, pidades silmas sügisel toimuvat Aafrika Liidu ja ELi tippkohtumist. Nagu G20 rahandusministrid ja keskpankade juhid on kokku leppinud, aitab EL aktiivselt kaasa alljärgnevaid elemente sisaldava G20 üldtegevuskava⁴ väljatöötamisele.

- G20 koroonaviirusele reageerimise tegevuskava, milles kirjeldatakse pandeemiale reageerimiseks G20 võetud ja kavandatud individuaalseid ja kollektiivseid meetmeid. Kava peaks sisaldama makromajanduslikke meetmeid, finantsmeetmeid ja rahvusvaheliste finantseerimisasutuste poolseid meetmeid. Tegevuskava peaks sisaldama ka koordineeritud väljumis- ja taastumisstrateegiat ning sellega tuleks vähendada riske kaubanduse tarneahelatele.
- Koostöö asjaomaste rahvusvaheliste finantseerimisasutustega, eelkõige IMFi ja Maailmapangaga, et kiiresti anda asjakohast rahvusvahelist finantsabi tärkava

⁴ Vt G20 30. märtsi pressiteade (G20 rahandusministrid ja keskpankade juhid); G20 juhtide 26. märtsi avaldus ja G7 juhtide 16. märtsi avaldus.

turumajandusega riikidele ja arengumaadele koroonaviiruse pandeemiast tulenevate probleemidega toimetulemiseks, kasutades sealhulgas likviidsus- ja võlakergendusmeetmeid, millega aidata vaeseimatel riikidel viivitamata vähendada oma võla tagasimaksmise kohustusi.

- Koostöö finantsstabiilsuse nõukoguga (FSB), keda toetatakse pandeemiale reageerimiseks finantssektoris riikide võetud regulatiivsete ja järelevalvemeetmete koordineerimisel. Nagu G20 kaubandusministrid on kokku leppinud, võtab EL viivitamata vajalikud meetmed, et hõlbustada oluliste kaupadega kauplemist, ning jätkab turgude avatuna hoidmiseks koostööd rahvusvaheliste partneritega. Selles vaimus jätkab EL jõupingutusi Maailma Kaubandusorganisatsiooni ajakohastamiseks ja tugevdamiseks ning kaubanduse lihtsustamiseks. EL edendab ka meetmeid, millega saaks aidata majandusel taastuda kestlikult ja kaasavalt.

Vastusena G20 juhtide erakorralisele avaldusele koroonaviiruse kohta tegid Euroopa Komisjoni president Ursula von der Leyen ja Euroopa Ülemkogu eesistuja Charles Michel ettepaneku korraldada eespool osutatud rahvusvaheline veebipõhine abistajate üritus, et toetada COVID-19 vaktsiini väljatöötamiseks ja kasutuselevõtmiseks piisava rahastuse kogumist.

WHO kontekstis juhivad EL ja selle liikmesriigid mais toimuva 73. maailma terviseassamblee ajaks koroonakriisi käsitleva resolutsiooni ettevalmistamist. WHO sekretariaadi logistilise toe abil korraldab EL kaasavaid konsultatsioone selle olulise resolutsiooni suhtes riikide vahel konsensuse saavutamiseks, keskendudes solidaarsusele, koordineerimisele ja tervisekriiside haldamisele.

Samuti peaks EL edendama **üleilmset teadus- ja innovatsioonialast koostööd**, töötades avatud teaduse ning andmete ja teadusuuringute tulemustele avatud juurdepääsu nimel ning tugevdades olemasolevaid pandeemiatega võitlemise mitmepoolseid platvorme.

Teadusuuringute toetamine Aafrikas

EL teeb **Aafrikaga** teadusuuringute ja innovatsiooni vallas ühiseid jõupingutusi, et võidelda koroonaviiruse puhangu vastu. Euroopa ja arengumaade kliiniliste uuringute partnerlus (EDCTP) kuulutab välja kiireloomulised osalemiskutsed, et toetada koroonaviiruse alaseid teadusuuringuid ja tugevdada Sahara-taguses Aafrikas teadusuuringute alast suutlikkust. Kokku rahastatakse kolme projektikonkurssi rohkem kui **25 miljoni euroga** ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammist „Horisont 2020“.